

Wij zijn niet alleen ons brein

---

nvt

NON-FICTIE

Dolph Kohnstamm

De eigenander. Een ik in mij

Nieuwe Druk, € 17,50

184 blz.

***

JOHN JANSEN VAN GALEN

Herinnert u zich het moment waarop u zich voor het eerst van u zelf bewust werd? De kunsthistoricus Henk van Os beschrijft het. Hij is veertien en zit in de avond alleen bij een kerkje in de Zwitserse Alpen: 'Mijn armen hield ik stevig om mijn knieën geslagen. Geleidelijk kreeg ik een ongekend hevig gevoel van gelukzaligheid. Hier zat ik apart van alle anderen. Dit hier was mijn domein.'

Anderen overkomt dit veel jonger. Zij realiseren zich bijvoorbeeld als zevenjarige dat het lammetje dat ze tekenen in de verste verte niet lijkt op het lammetje dat ze in hun hoofd hebben: 'Het was voor het eerste dat ik met 'objectieve' ogen naar mijn eigen tekening keek en mijn onvermogen zag.' Of ze zijn zelfs pas drie als ze voor het eerst een trap aflopen en hen 'tegelijk een ongelooflijk geluksgevoel doorstroomt, want ik deed dat, ik kon dat'.

De Amsterdamse psycholoog en (Leidse) emeritus-hoogleraar Dolph Kohnstamm schreef in 2002 het boek *Ik ben ik*. De ontdekking van het zelf. Nu diept hij het onderwerp verder uit, vooral aan de hand van de talrijke getuigenissen die hij daarna ontving en die hij in heldere taal analyseert.

De eigenander heet het boek en dat moge een term lijken uit de softe psychotherapeutische sector, het is een concept dat je ogenblikkelijk herkent: er huizen twee zielen in onze borst, twee persoonlijkheden die elkaar kunnen bezien en beschouwen.

Behalve verhelderend is *De eigenander* ook polemisch, waar Kohnstamm het opneemt tegen neurobioloog Dick Swaab en diens *Wij zijn ons brein*, waarin hij de vrije wil 'een prettige illusie' noemt. Kohnstamm bestrijdt dat stellig: 'De eigenander manifesteert zich in de menselijke geest en in de innerlijke dialoog met de eigenander manifesteert zich de vrije wil.'

Dat blijkt wel uit de ervaring van de actrice Ineke Swanevelt die aan de vooravond van haar tiende verjaardag ligt te tobben over het gegeven dat ze voortaan bij de 'twee-cijferigen' zal horen. Dan krijgt ze 'opeens het inzicht: maar ik ben ik. Ik kan nadenken over mezelf, en besluiten wat ik zal doen.' Namelijk: verdrietig blijven of het bewust aanvaarden.